

I

(Informācija)

PADOME**Padomes secinājumi par Eiropas Savienības veselības aizsardzības sistēmu kopējām vērtībām un principiem**

(2006/C 146/01)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME:

1. ATZĪMĒ, ka Eiropas Komisija grozītajā priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par pakalpojumiem iekšējā tirgū nolēma izslēgt veselības aizsardzības pakalpojumus no direktīvas darbības jomas, tādējādi iekļaujot Eiropas Parlamenta ierosinātos grozījumus.
2. ŅEM VĒRĀ Eiropas Komisija paziņojumu par to, ka tā izveidos Kopienas sistēmu drošiem, augstas kvalitātes un efektīviem medicīnas pakalpojumiem, pastiprinot sadarbību starp dalībvalstīm un nodrošinot skaidru un precīzu informāciju par Kopienas tiesību aktu piemērošanu medicīnas pakalpojumu un veselības aprūpes jomā.
3. ATZĪST, ka Eiropas Tiesas nesenajos nolēmumos ir uzsvērts tas, ka jāprecizē mijiedarbība starp EK līguma noteikumiem, jo īpaši par pakalpojumu brīvu apriti un valstu veselības aizsardzības sistēmu sniegtajiem medicīnas pakalpojumiem.
4. UZSKATA, ka veselības aizsardzības sistēmas ir Eiropas sociālās aizsardzības augsta līmeņa nozīmīga sastāvdaļa un sniedz būtisku ieguldījumu sociālajā kohēzijā un sociālajā taisnīgumā.
5. ATGĀDINA galvenās vērtības — universālumu, piekļuvi kvalitatīvai veselības aprūpei, taisnīgumu un solidaritāti.
6. APSTIPRINA pielikumā pievienoto deklarāciju par kopējām vērtībām un principiem, uz kā balstās veselības aizsardzības sistēmas Eiropas Savienības dalībvalstīs (pielikums).
7. AICINA Eiropas Komisiju nodrošināt to, ka, sagatavojot īpašus priekšlikumus attiecībā uz medicīnas pakalpojumiem, tiek ievērotas deklarācijā iekļautās kopējās vērtības un principi.
8. AICINA Eiropas Savienības iestādes nodrošināt, ka to darbībā tiek ievērotas deklarācijā iekļautās kopējās vērtības un principi.

PIELIKUMS

Deklarācija par kopējām vērtībām un principiem

Šī Eiropas Savienības 25 veselības aizsardzības ministru deklarācija ir par kopējām vērtībām un principiem, uz kā balstās Eiropas veselības aizsardzības sistēmas. Mēs uzskatām, ka šāda deklarācija ir svarīga, jo tā mūsu pilsoņiem nodrošina skaidru informāciju un tā ir tieši laikā, jo neseno noticis Parlamenta balsojums un iesniegts grozītais Komisijas priekšlikums izslēgt veselības aizsardzību no ierosinātās direktīvas par pakalpojumiem iekšējā tirgū. Mēs esam cieši pārliecināti, ka panākumiem šajā jomā būtu jābūt politiskās vienošanās, nevis vienīgi jurisdikcijas, rezultātam.

Mēs arī uzskatām, ka tālāk minētās kopējās vērtības un principus būtu svarīgi ievērot, piemērojot konkurētspējas noteikumus sistēmām, ar ko tos īsteno.

Šī deklarācija balstās uz Padomē notikušām diskusijām, kā arī diskusijām ar Komisiju, kas notika saistībā ar atklātas koordinācijas metodi un augsta līmeņa pārdomu procesu par pacientu mobilitātes un veselības aizsardzības attīstību ES. Tajā ņem vērā arī Eiropas un starptautiskos tiesību aktus, kas ietekmē veselības jomu.

Šajā deklarācijā noteiktas kopējās vērtības un principi visā Eiropas Savienībā attiecībā uz to, kā veselības aizsardzības sistēmas atbilst to iedzīvotāju un pacientu vajadzībām, ko tās apkalpo. Tajā arī izskaidrots, ka praktiskais veids, kā šīs vērtības un principi tiek īstenoti ES veselības aizsardzības sistēmās, ļoti atšķiras dalībvalstīs, un tā tas būs turpmāk. Jo īpaši valsts līmenī būtu jāpieņem lēmumi par to, kādu veselības aizsardzības pakalpojumu kopumu var izmantot pilsoņi, un par mehānismiem, ko izmanto, lai tos finansētu un sniegtu, kā piemēram, lai zinātu, cik lielā mērā var balstīties uz tirgus mehānismu un konkurētspējas ietekmi, lai pārvaldītu veselības aizsardzības sistēmas.

Kopējās vērtības un principi

Eiropas Savienības veselības aizsardzības sistēmas ir augstā Eiropas sociālās aizsardzības līmeņa nozīmīga sastāvdaļa, un tās veicina sociālo kohēziju un sociālo taisnīgumu, kā arī ilgtspējīgu attīstību.

Dažādu ES iestāžu darbībā lielā mērā tiek ņemtas vērā galvenās **vērtības** — *universālums, piekļuve kvalitatīvai veselības aprūpei, taisnīgums un solidaritāte*. Kopā tas veido visas Eiropas kopējās vērtības. Universālums nozīmē, ka nevienam nevar liegt piekļuvi veselības aizsardzības pakalpojumiem; solidaritāte ir cieši saistīta ar mūsu valsts veselības aizsardzības sistēmu finanšu kārtību un vajadzību nodrošināt piekļuvi visiem; taisnīgums ir saistīts ar vienlīdzīgu piekļuvi pēc vajadzības, neatkarīgi no etniskās izcelsmes, dzimuma, vecuma, sociālā stāvokļa vai maksātspējas. ES veselības aizsardzības sistēmu mērķis ir arī samazināt nevienlīdzības attiecībā uz veselību — par to ir norūpējusies ES un dalībvalstis — un ar to ir cieši saistīts darbs dalībvalstu sistēmās attiecībā uz slimību profilaksi, *inter alia*, sekmējot veselīgu dzīvesveidu.

Visu ES veselības aizsardzības sistēmu mērķis ir nodrošināt pakalpojumus, kas ir vērsti uz pacientu un atbilst indivīda vajadzībām.

Tomēr dažādās dalībvalstīs ir atšķirīgas pieejas, īstenojot šīs vērtības: tām ir, piemēram, dažādas pieejas jautājumam, vai personām būtu jāveic personīga iemaksa viņu veselības aprūpes izmaksās, vai tai būtu jābūt vispārējai iemaksai, vai to maksā no papildu apdrošināšanas. Dalībvalstis ir īstenojušas dažādus pasākumus, nodrošinot taisnīgumu: dažas izvēlējās to izteikt ar pacientu tiesību palīdzību; citas, izmantojot veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju pienākumus. Šo noteikumu ievērošanas kontrole arī ir atšķirīga — dažās valstīs tā notiek ar tiesas, citās ar komisiju, ombudu u.c. palīdzību.

Visu mūsu sistēmu svarīga iezīme ir tas, ka mēs cenšamies tās izveidot finansiāli ilgtspējīgas, lai turpmāk saglabātu šīs vērtības.

Pieņemot pieeju, kas īpaši izvirza profilakses pasākumus, — tā ir dalībvalstu stratēģiju neatņemama sastāvdaļa, samazinot finansiālo slogu valstu veselības aizsardzības sistēmām, jo profilakses pasākumi ievērojami samazina veselības aprūpes izmaksas un tādējādi sekmē finansiālo ilgtspēju, izvairoties no slimībām un ar tām saistītām turpmākajām izmaksām.

Bez šīm galvenajām vērtībām ir arī **darbības principi**, kas ir kopēji Eiropas Savienībā un ko visi ES pilsoņi vēlētos atrast jebkurā ES veselības aizsardzības sistēmā, kā arī struktūras, kas tos palīdz īsteno. Tajos ietilpst:

— Kvalitāte:

Visas ES veselības aizsardzības sistēmas cenšas nodrošināt kvalitatīvu veselības aprūpi. Tas tiek panākts, jo īpaši, veselības aprūpes darbiniekiem uzliekot par pienākumu pastāvīgi turpināt apmācības, pamatojoties uz skaidri noteiktiem valsts standartiem, un nodrošinot, ka darbiniekiem ir piekļuve informācijai par labāko praksi attiecībā uz kvalitāti, stimulējot jauninājumus un izplatot labāko praksi, attīstot sistēmas, kas nodrošina labu klīnisko pārvaldību, un kontrolējot veselības aizsardzības sistēmas kvalitāti. Daudzi no šiem mērķiem ir arī saistīti ar drošības principu.

— *Drošība:*

Pacienti var sagaidīt, ka katra ES veselības aizsardzības sistēma viņiem sniegs sistemātisku pieeju, nodrošinot pacienta drošību, tostarp riska faktoru uzraudzību, veselības profesionāļu apmācības un aizsardzību pret maldinošām medikamentu un ārstēšanas reklāmām.

— *Pamatota un ētiska veselības aprūpe:*

Demogrāfiskās pārmaiņas un jaunas medicīniskās tehnoloģijas var radīt sarežģītus jautājumus (ētiskus un ar pieejamību saistītus), uz kuriem ES dalībvalstīm jāsniedz atbilde. Ir svarīgi nodrošināt, lai veselības aprūpes sistēma būtu ar pierādījumiem pamatota, gan lai sniegtu kvalitatīvu ārstēšanu, gan lai nodrošinātu ilgtspēju ilgam laikposmam. Visas sistēmas saskaras ar vajadzību noteikt prioritātes veselības aprūpē, lai saskaņotu individuālu pacientu vajadzības ar finanšu resursiem, kas pieejami visu iedzīvotāju ārstēšanai.

— *Pacienta dalība:*

Visas ES veselības aizsardzības sistēmas cenšas būt vērstas uz pacientu. Tas nozīmē, ka tās cenšas pacientus iesaistīt viņu ārstēšanā, būt atklātiem ar viņiem un piedāvāt izvēles, ja tas ir iespējams, piemēram, izvēlēties starp dažādiem veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem. Katra sistēma cenšas personām sniegt informāciju par viņu veselības stāvokli, kā arī nodrošināt viņiem tiesības būt pilnīgi informētiem par piedāvāto ārstēšanu un tiesības piekrist šādai ārstēšanai. Visām sistēmām būtu jāsniedz arī pārskats par savu darbību, jānodrošina laba pārvaldība un pārskatāmība.

— *Sūdzību iesniegšanas iespēja:*

Pacientam būtu jābūt tiesībām problēmu gadījumā iesniegt sūdzību. Tas nozīmē, ka jābūt pārskatāmai un taisnīgai sūdzību izskatīšanas procedūrai, kā arī skaidrai informācijai par pienākumiem un īpašām pārskatīšanas formām, ko noteikusi attiecīgā veselības aizsardzības sistēma (piemēram, kompensācija).

— *Privātuma ievērošana un konfidencialitāte:*

ES un valstu tiesību aktos ir atzītas visu ES pilsoņu tiesības uz personīgās informācijas konfidencialitāti.

Mēs kā veselības aizsardzības ministri konstatējam, ka pieaug interese par jautājumu attiecībā uz tirgus mehānisma (tostarp, konkurences spiediena) nozīmi veselības aizsardzības sistēmas pārvaldīšanā. Šajā jomā Eiropas Savienības veselības aizsardzības sistēmās ir pieņemti daudzi pasākumi, kuru mērķis ir veicināt daudzveidību un izvēli, kā arī efektīvāk izmantot resursus. Mēs varam savstarpēji mācīties no pieņemtajiem pasākumiem šajā jomā, bet katrai dalībvalstij ir jānosaka sava pieeja, kopā ar konkrētiem pasākumiem, kas piemēroti attiecīgajai veselības aizsardzības sistēmai.

Lai arī nav nepiemēroti mēģināt standartizēt ES veselības aizsardzības sistēmas, tomēr milzīga nozīme ir darbībai Eiropas līmenī veselības aprūpes jomā. Dalībvalstis ir uzņēmušās saistības kopā darboties, daloties pieredzē un informācijā par pieeju un labu praksi, piemēram, izmantojot Komisijas augsta līmeņa grupu attiecībā uz veselības aprūpes pakalpojumiem un medicīnisko aprūpi, vai pašreizējo atklātas koordinācijas metodi attiecībā uz veselības aprūpi un ilgtermiņa aprūpi, lai sasniegtu to kopīgo mērķi — veicināt rezultatīvāku un pieejamāku kvalitatīvu veselības aprūpi Eiropā. Mēs uzskatām, ka īpaši vērtīga ir jebkāda piemērota ierosme veselības pakalpojumu jomā, kas Eiropas pilsoņiem nodrošinātu skaidru informāciju par viņu tiesībām, pārvietojoties no vienas ES dalībvalsts uz citu, kā arī šo vērtību un principu iekļaušana tiesību aktu sistēmā, lai nodrošinātu to juridisko noteiktību.

Noslēdzot, mūsu veselības aizsardzības sistēmas ir Eiropas sociālās infrastruktūras svarīga sastāvdaļa. Mēs nenovērtējam par zemu turpmākās grūtības, kas saistītas ar personas vajadzību saskaņošanu ar pieejamajiem finanšu resursiem, kā arī Eiropas iedzīvotāju novecošanu, pieaugošajām vēlmēm un medicīnas progresu. Izskatot turpmākās stratēģijas, mūsu kopīgajām rūpēm būtu jābūt to vērtību un principu aizsardzībai, uz kuriem balstās ES veselības aizsardzības sistēmas. Mēs — Eiropas Savienības 25 dalībvalstu veselības aizsardzības ministri — aicinām Eiropas iestādes nodrošināt, ka tās aizsargās šīs vērtības, jo turpinās darbs, lai izvērtētu Eiropas Savienības ietekmi uz veselības aizsardzības sistēmām, kā arī veselības aspektu integrāciju visās politikas jomās.